

Пішов від нас Петро Арсенич

19 березня на 84-ому році життя відійшов у вічність відомий прикарпатський історик, культурно-освітній діяч, краєзнавець, музеєзнавець, етнограф та колекціонер, доцент Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Петро Іванович.

Народився Петро Іванович 24 січня 1934 року в селі Нижньому Березові, тепер Косівського району Івано-Франківської області в селянській родині Івана і Параски Арсеничів. Навчаючись у школі в 1949 році став членом підпільної юнацької ОУН. Закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т. Шевченка (1958). В останні роки працював науковим співробітником Музею «Освіта Прикарпаття» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

*І всі ми вірили, що своїми руками
Розіб'ємо склу, роздробимо граніт:
Що кров'ю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.*

Слова з пророчого вірша Івана Франка спадають на гадку, коли знайомимось з життєписом краєзнавця. Він теж був Каменярем і гупав молотом у кам'яні груди громадської байдужості, страху, без вітцівщини. Коли не тисячі, а сотні, а подекуди тільки одиниці підняли Франковий молот і гримали ним у скелю, а молот відлітав від моноліту і бив у чола каменярів. В час, коли голос патріота був «гласом вопіючого в пустелі», коли виступи на захист національної культури свого народу, його справжньої історії трактувалися як ворожі існуючому ладові, а людей, які намагалися це робити, навіть «патріоти» вважали божевільними, Петро Арсенич з маніакальною впертістю працює над збереженням історико-культурної спадщини свого народу. «Проскрибований» радянською владою як український буржуазний націоналіст, серед нерозуміння, страху і байдужості робить велику справу, по крупинах збираючи і фіксує нашу непросту історію, виступаючи за збереження наших історичних пам'яток. Його не слухають, бояться, насміхаються, а він продовжує свою роботу, знаючи, що ні «слави, ні пам'яті» в людей за це не буде.

Надзвичайно енергійний, з великим бажанням працювати над історико-культурною спадщиною рідного краю він після закінчення університету приступив до роботи в Івано-Франківському краєзнавчому музеї і невдовзі став старшим науковим працівником, одним з організаторів Українського товариства охорони пам'яток історії та культури в області, їздить по селах, збирає матеріали з історії краю, записує пам'ятки фольклору та етнографії, спогади очевидців історичних подій, бере участь в археологічних розкопках, у написанні книги «Івано-Франківська область» 26-томного видання «Історії міст і сіл Української РСР», є учасником VII Міжнародного конгресу антропологічних і історичних наук у Москві в 1964 році. У 1962-1966 роках викладає археологію та етнографію в Івано-Франківському педагогічному інституті, готує до захисту кандидатську дисертацію. Та в 1966 році виникає справа антирадянської діяльності викладача педінституту Валентина Мороза. Як його однодумця Петра Арсенича виключають з КПРС і звільняють з посади викладача. Продовжує працювати на посаді наукового працівника Івано-Франківського краєзнавчого музею, згодом очолює там відділ дорадянської історії. Продовжує збирати матеріали з історії Прикарпаття, керує гуртком юних істориків при обласній станції юних туристів, є головою секції пам'яток фольклору та етнографії при правлінні обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, публікує статті з історії та етнографії краю в союзних та республіканських наукових журналах. Але в 1973 році його звільняють з посади завідувача відділу музею «за прояв українського буржуазного націоналізму». Його дисертацію «Володимир Шухевич – дослідник Гуцульщини» на ступінь кандидата історичних наук не допускають до захисту. В грудні 1981 року на квартирі в

Арсеничів органи КДБ проводять обшук, конфіскують «націоналістичну» літературу. Краєзнавець, діяльність якого відома далеко за межами України, не може видати в рідному краї навіть брошури. Виступає на захист пам'яток історії та культури, проти руйнування храмів, нищення цвинтарів, хрестів, історичних пам'яток. Першим виступив у 1988 році з ініціативою створення в обласному центрі музею пам'яті Т. Г. Шевченка і тільки до 200-річного ювілею Кобзаря ціною великих зусиль йому це вдалося зробити. Один із засновників і член правління обласного ТУМ ім. Т. Шевченка «Просвіта», певний час його голова, організатор установчої конференції Товариства «Меморіал», Народного Руху України. У 1990 році на обласній конференції Всеукраїнської спілки краєзнавців обраний заступником голови обласної організації Спілки, до кінця був членом правління. Член Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові, Республіканської асоціації українознавців. Один з ініціаторів створення Клубу української інтелігенції імені Богдана Лепкого, Конгресу української інтелігенції, Івано-Франківського міського товариства Гуцульщина, член Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих. Як депутат міської та обласної рад першого демократичного скликання (1990-1994) працював у комісіях з питань культури і національного відродження та збору матеріалів про злочинну діяльність КПРС-КПУ на Івано-Франківщині.

Петро Арсенич був ініціатором та організатором багатьох музеїв в області, зокрема в селах Голови, Красноїлля Верховинського, Нижньому Березові Косівського, Стецевій Снятинського районів. Як пристрасний колекціонер матеріалів з історії рідного краю зібрав велику колекцію рідкісних видань минулих років, документів, світлин, які постійно демонстрував на виставках як на Прикарпатті, так і за його межами. Майже

200 виставок поштових листівок, світлин, документів, книг, часописів минулих років організував Арсенич у Києві, Львові, Івано-Франківську, Коломиї та інших містах. Він автор і співавтор 30 книг, майже 1000 статей у газетах і журналах – як вітчизняних так і закордонних. Сотні лекцій прочитав Арсенич перед населенням Прикарпаття. Понад 40 тем з історичного та літературного краєзнавства охоплювала його лекційна діяльність. Він учасник понад 100 наукових конференцій, частину з них був ініціатором й організатором.

Своєю невтомною діяльністю чи не найбільше спричинився до національного відродження в краї. За заслуги в боротьбі з тоталітарним комуністичним режимом йому було доручено 15 квітня 1990 року підняти на міській ратуші синьо-жовтий прапор. Керував науково-редакційним відділом ТУМ імені Т. Шевченка, працював викладачем, доцентом Прикарпатського університету імені В. Стефаніка та Івано-Франківського теолого-катехитичного духовного інституту, співробітником різних підрозділів Прикарпатського університету, продовжуючи там викладати.

Петро Арсенич – заслужений працівник культури України, Почесний краєзнавець України, лауреат республіканських краєзнавчих премій імені П. Чубинського, Д. Яворницького та П. Тронька, обласних – імені І. Вагилевича, Марійки Підгір'янки, В. Полека, Є. Паранюка. Він кавалер орденів «За заслуги» 2-го і 3-го ступенів, нагороджений медалями «Будівничий України», відзнакою за подвижництво культури в Прикарпатті, багатьма іншими відзнаками та грамотами.

Про наукову і громадсько-культурну діяльність Петра Івановича Арсенича та її значення написано в багатьох книгах і часописах.

Пішла з життя Людина великого серця, щирий Патріот, невтомний Дослідник історії рідного краю.

Національна спілка краєзнавців України